

Jüri Saar süüdistab

politseid ja prokuratuuris
elles, et need ei hooli inimestest,
vaid kaitsevad sovetiaegset
liikluskultuuri. Lk 2

Naiste varjupaik

sai kolmeaastaseks. Lk 4

Lääne Elu

Loe värsked uudised www.le.ee

TEISIPÄEV, 8. NOVEMBER 2016 | NR 128 (3924) | 1 EURO

Jevgeni Ossinovski

hakkas uut
valitsust
tegema.
Lk 3



Haapsalu spordiässad avasid vehklemishalli

Pühapäeval oli Endel Nelise nimelise vehklemishalli avamispidu. Avamispeole oli kogunenud terve Eesti vehklemise koorikiht, alustades Haapsalust pärit kahekordse maailmameistri Nikolai Novosjoloviga ja lõpetades 1980. aasta Moskva olümpiamängude võitja Johan Harmenbergiga.

Pärast meeleolukaid etteasteid, prominentide kõnesid ja kätlemist algasid vehklemishallis Eesti juunioride karikavõistlused, kus osalesid mitmed En Garde'i tulevikulootused. Kuidas neil läks, loe spordiküljelt täpsemalt.

Peokõnede vahel andis Haapsalu linnaape Urmas Sukles vehklejatele üle ka preemiad. Fotol saab auhinnaraha tõendava pildiraami Sten Priinits.

KRISTJAN KOSK



ARVO TARMULA

RANNAROOTSI KULTUUR

Kultuurinõukogu valimised võitis Ülo Kalm

Eestirootslaste kultuurinõukogu valimised nädalavahetusel võitis ülekaalukalt Ülo Kalm, kes kogus ligi veerandi kõigist häältest.

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Esialgsete valimistulemuste järgi kogus ka praegu eestirootslaste kultuurinõukogu juhatav Ülo Kalm 63 häält, teise tulemuse sai eestirootslaste kultuuriomavalitsuse juhatuse esimees Jana Stahl 29 häälega.

Rootsi vähemusrühvuse kultuurinõukogu valimistel kasutas oma valimisõigust 54 protsenti valimisnimekirja kantud 447 inimesest. Kultuurinõukokku saavad kandideerida ja nõukogu valida Eestis rootsi rahvusnimekirja kantud Eesti kodakondsusega inimesed.

Kuigi Kalmu edu oli oodatav – ka kahel eelmisel kultuurinõukogu valimisel on ta kogunud suurima hääletasaagi –, ütles ta, et pole selle nimel eriti pingutanud: „Propaganda tegemine pole see, mis mulle sobiks.”

Eestirootslaste kultuurinõukogu võib võrrelda vallavolikoguga – nii nagu juhib vallavolikogu valla elu, juhib ja koordineerib kultuurinõukogu eesti-



Ülo Kalm.

ARVO TARMULA

rootslaste elu. Suurim vahe on selles, et kui vallas on kindlad piirid, siis kultuuriomavalitsus ühendab nii Eestis kui ka Rootsis elavaid eestirootslasi ja nende järeltulijaid.

Eesti riik toetab kultuurinõukogu kaudu eestirootslasi veidi enam kui 40 000 euroga aastas. Osa sellest rahast kulub kultuurinõukogu töö korraldamisele, kuid suurem osa läheb tegevus-

ja projektitoetuste maksmiseks ning kaks korda aastas ilmuva eesti- ja rootsikeelse infolehe „Eestirootslane” väljaandmiseks.

Kultuurinõukogu senine esimees peab kultuurinõukogu tegevust tähtsaks. „Keegi peab seda rannarootslaste pärandit siin Eestis edasi kandma. Ühelt poolt on rahaline toetus, mida on meil võimalik eraldada, teisalt on tähtis ka tunne, et oleme olemas,” ütles ta.

Jana Stahl lisas, et kultuurinõukogul on ka oluline eestirootslasi ühendav ja vahendav roll. „Võib-olla igal pool pole me suutnud olla katusorganisatsioon, aga ministeeriumite ja ametkondade vahelises suhtluses küll,” rääkis ta.

Eestirootslased on ainus Eestis elav rahvusvähemus, kes juba neljandat korda järjest kasutab kultuurautonoomia seadusest tulenevat õigust kultuurinõukogu valida.

Kalmu hinnangul on kolmeaastase ametiaja tähtsaim teema valimiskorra muutmisega seonduv, sest äsjased valimised võivad

jääda viimaseks, kus said osaleda Rootsis elavad eestirootslased.

„Kui esimene kultuurinõukogu 2007. aastal valiti, siis lepiti kokku, et tegevusse kaasatakse ka Rootsis elavad eestirootslased. Praegu on varasem kokkulepe pandud kahtluse alla,” selgitas ta.

Seadusemuudatuse järel saavad järgmist kultuurinõukogu valida vaid Eestis elavad rootsi rahvusnimekirja liikmed. Kalm tahab seda seadusesätet muuta.

Kalmu hinnangul on Rootsis elavad eestirootslaste järeltulijad olnud kultuurinõukogu töös olulised. „Siiani on Rootsis tegutsevate ühingute liidrid olnud nõukogus esindatud. Kui me nad nüüd tegevusest kõrvale jätame, teeb see väga suurt kahju, mida pole võimalik korvata,” ütles Kalm.

Kalm lisas, et välismaal elavate eestirootslaste edaspidine kaasaamine eeldab seaduste ja õigusaktide muutmist. „See on kõige suurem probleem, mis tuleb lahendada koostöös riigi ja vähemusrühvustega,” sõnas ta.

Läänemaa teed on talvised, kuid sõidetavad

Pidevat lumesadu Läänemaal lubab ilmateenistus veel vähemalt homse hilisõhtuni. Läänemaa riigimaanteed ja vallateed on talvised, kuid siiski sõidetavad, koolibussid on saanud liikuda suuremate takistusteta. Eile hommikul oli Läänemaal kõige rohkem lund Virtsus.

Läänemaa riigimaanteed hooldava Leonhard Weiss Viater Ehituse teemeister Tarvo Kuldkepp ütles, et täbarat olukorda pole Läänemaa riigiteedel praegu kuskil. „Masinad on praegu terved, see on tähtsaim,” ütles Kuldkepp. Eile hommikul oli lund Lääne-Nigulas 8 cm.

„Lund sajab, sahad on teel,” ütles maanteeameti Lääne regiooni hooldeosakonna peaspetsialist Tiit Ruut. „Lumesajus ei saa pidevalt tagada nõutavat taset.” Libeduse kohta on Ruut kaebusi saanud Ääsmäe-Haapsalu maanteelt.

Teede talihoidusel on Ruudu sõnul praegu pearõhk põ-

hiteedel. „Ääsmäe-Haapsalu, Risti-Virtsu,” loetles Ruut. Pingereas järgmised on tugiteed: Haapsalu-Laiküla ning Keila-Rannaküla maantee.

Hanila abivallavanema Martin Tee sõnul seal kandis lume tõttu probleeme ei ole. „Valla masinad lükkasid teed lahti, erilist tuisku ei paista, kaebusi pole,” ütles Tee.

Lihula valla majandusjuhi Rein Kruusmaa sõnul on Lihula valla suurim mure, et vallasesed riigiteed on kruusateed. „Kirikuküla kant on hullus seisus, Metsküla, Saastna ots, Vanamõisa ots,” loetles valla majandusjuht.

Pärastlõunal oli autoroolis ka Lääne-Nigula valla kommunaalnõunik Olev Peetris: „Tuisanud kohti on, riburada pidi ajan traktoriste teid lükkama.”

Peetrise sõnul ei saa Nihka teel väiksema autoga enam läbi. „Tuisukohad sees, pudru ja lund on peal,” kirjeldas Peetris olusid.

URMAS LAURI



Haapsalu Väikese viigi ääres käis eile lumekoristus.

ARVO TARMULA

● JUHTKIRI

Vaba turg ja ühistransport

Haapsalu–Tartu bussiliinis peegelduvad nagu veetilgas kõik Eesti ühistranspordikorralduse hädad.

Esimene probleem on selles, et autostumise ja linnastumise tõttu ei tasu paljud bussiliinid end enam ära. Vedajad ei suuda kasumit teenida, kui bussiliine oleks vaja. Nii ongi käima pandud riigitoetusega bussid. Inimesed saavad sõita ja busifirmad tulu teenida.

Siit jõuamegi teise probleemini. Kui dotatsioonini saav ja ilma selleta sõitev buss kohtuvad, jääb kaotajaks bussifirma, kes püüab ots otsaga kokku tulla riigi toetuseta. Põltsamaa–Tartu bussipilet on tüüpnaide, kus dotatsiooni saav firma saab hakkama hinnaga 2 eurot 80 senti, kommertsvedaja aga küsib 4–5 eurot. Sõiduaegade kattumine veel lisaks. Milleks panna käima vabaturu reeglite järgi sõitev buss, kui riigi toel sõitev vedaja on juba inimesed ära viinud? Ja vastupidi?

Haapsalust vaadates võib kõik kena olla. Dotatsiooniga on käigus buss, mis on meile vajalik, ühendades mudallinna taaralinnaga. Kui konkurentidele ei meeldi, siis ärge sõitku või lasku piletihind alla. Võibolla on ka kommertsvedajate kasumimarginaal liiga suur.

Siit jõuamegi põhiprobleemini. Kui riikliku dotatsiooniga bussiliinid kommertsvedajad välja su-retavad, tuleb lõpuks kogu ühistranspordivõrk käima panna maksumaksja rahakoti toel. See läheb kulukaks riigikassale, ent mis hullem, see tapab vaba majanduse põhialuse – konkurentsi. Viimane on aga peamine jõud, mis on seni sundinud investeerima kvaliteetsemasse bussidesse ja ligitõmbavamasse teenusesse.

Toetuste nõiaringi lahti raiuda ei ole lihtne. Esi-mesena peaks riiklikud maakondadevahelised bussiliinid toetuseta sõitvaid vedajaid mõjutama nii vähe kui võimalik. Seega tuleks ka Haapsalu–Tartu bussi sõidugraafik ja piletihinnad üle vaadata.

● TEISED LEHED

Ärma närib usaldust

POLIITIKAGURU. Ermamaa tagasimaksesaaga hakkab muutuma piinlikuks farsiks, milles kaotavad kõik osapooled. Eelmisel nädalal leidis EASi tellitud audit, et 10 protsendi tagasimakse otsusega on kõik enam-vähem korras, rahandusministeeriumi audit leidis, et tagasi tuleb maksta 90 protsenti, ja Euroopa Komisjon leidis, et peame oma asjad ise lahendama. See tähendab, et toetuse saaga jätkub veel mitmeid kuid.

President Toomas Hendrik Ilves on sattunud erakordselt ebamugavasse seisu, kus on selge, et tagasimakse oleks pidanud olema suurem 10 protsendist, aga häid lahendusi ja arvatavasti ka rahalisi võimalusi raha tagasimaksmiseks ei ole. Iga päev, mil arutelud jätkuvad, murendab tema positiivset kuvandit veelgi. Kogu see asi mõjutab paratamatult usaldust riigi institutsioonide vastu ning head väljapääsu ei paista. Ainus mainekorralduslikult Ilvest aitav lahendus tundub olevat OÜ Ermamaa vabatahtlik tagasimakse pärast seda ja samas summas, mille EAS abikõlbmatuks tunnistas. Juriidiliselt ei saa Ilvest (ehk OÜ Ermamaad) ometi selleks sundida. See on väga keeruline, sest ta on käitunud vastavalt riiklikele otsustele. Kui selgub, et otsused polnud seaduslikud, langeb vastutus siiski otsustajatele.

● LAUSELAEN

„Kui maavanem edasi ähvardab, siis me võime juba varem otsa Pärnu poole pöörata.”

Hanila vallavanem **Arno Peksar**. LE, 5. november 2016

Traagiline lugu ja arhailine liikluskultuur

Möödunud aasta 21. novembri varahommikul leidis Tartus aset liiklusõnnetus, milles hukkus noor mees ja teine pääses õnnetusest imekombel eluga.

Õnnetuse teeb eriliseks asjaolu, et jalakäijale sõitis üleikäigurajal otsa alarm-sõitu tegev politseibuss, mille kiirus oli õnnetuse hetkel ligi 120 km/t. Riigiprokuratuuri uurimine ei tuvastanud juhtunus politseinike poolt mingit eksimist, sest nad olid toiminud kehtivate reeglite kohaselt. Ametkondade (politsei ja prokuratuur) järelalus oli, et inime-ne hukkus halbade asjaolude kokkusaamise tõttu ja süüdi pole keegi ega miski.

Selle aasta 12. oktoobri „Pealtnä-gijas” käsitleti seda üliemotsionaalset juhtumit põhjalikult, tuues välja hulga tehnilisi üksikasju. Saates ei räägitud aga üldse meie logisevast liikluskultuurist tervikuna ega politseinike (üldse võimuesindajate) rollist selle paremaks tegemisel.

Läänemaine arusaam normaalsest käitumisest liikluses põhineb kokkulepetel, mis on sätestatud seadustega. Esiteks kehtib reegel, et kõige tähtsam on inimese elu ja tervis, mida ei tohi ohustada mingitel asjaoludel. Teiseks kehtib proportsionaalsuse põhimõte, mille järgi on suurema ohu valdaja vastutus alati suurem kui väiksema ohu valdaja oma. Liikluse nõrgim osaline on jalakäija, kes vajab järelikult kõige enam kaitset. Seejärel tuleb jalgrattur ja siis autojuht. Kolmandaks ei tohi keegi liiklejaist rikkuda kehtestatud eeskirju, mis on üldkehtivad. Seadus on sama nii lihtliiklejale kui ka võimuesindajale.

Me oleme paljudes eluvaldkondades läinud edukalt üle normaalsele läänemaistele põhimõtetele, kuid liikluses võimutseb endiselt sovetiaegne mentaliteet. Sellel oli (on) kolm põhitunnust. Esiteks liikluses ja üldse igal pool mujal jäävad ellu ainult tugevamad. Mõelge näiteks kas või selle peale, mitu juhti kümnest vähendab kiirust, nähes üleikäigurajal jalakäijat, mitte ei looda sellele, et jalakäija ennast kiiremini teelt koristab. Teiseks, kui lubada liiklejal midagi ise otsustada, valib ta üldjuhul halvima võimaluse. Seda suhtumist iseloomustab hästi diskussioon teatava hulga promillide lubamise üle, mis muutus ühel hetkel arutluseks selle üle, et siis hakkavat kõik roolijoodikud rääkima „kahe õlle jutu”. Läks hoopis meelest, et mõne promilli mittepäidamine liiklusrikkumiseks ei saa automaatselt tähendada, et kõik liiklejad on pidevalt kerge joobes.

Kolmandaks on võimudel (riigil) ja võimukandjail alati õigus ning süüdi on alati inimene. Omaaegsed liikluseeskirjad olid koostatud viisil, milles vormiliselt eeldati kõigi liikluses



JÜRI SAAR
Tartu ülikooli kriminoloogia professor, Vabaerakond

osalejate võrdset vastutust. Sellise väliselt vastastikuse vastutuse korral jäi aga liiklusõnnetustes süüdi alati liikleja ise.

Näiteks üldine nõue, mille järgi valib juht kiiruse ja sõidustiili vastavalt tee- ja ilmastikuoludele. Kui juht tegi avari, järelikult oli valitud kiirus või sõidustiil vale. Samuti nõudis seadus jalakäijalt kohustuslikus korras, et see veenduks sõidutee ületuse ohutuses. Kui jäi autole ette, järelikult ei veendunud teeületuse ohutuses. Ja jutul lõpp.

Küsimus on aga hoopis laiemas vastutuses inimese elu ja tervise eest, mis kipub hajuma ka tänapäeva Eestis. Praegugi võib linnavõim vähendada pimedal ajal asulasest valgustust vähimagi hirmuta, et temalt hakataks nõudma vastutuse võtmist liiklusõnnetuste eest. See, et õnnetuse võib põhjustada halb nähtavus, mille eest vastutab linnavõim, pole jõudnud ei korrakajatsite ega ka mitte kindlustusfirmade teadvusse. Või teekattes oleva ohtliku augu parandamata jätmisel võib kohalik võim panna rahumeeli välja hoiatusmärgi ja sellega piirduda. Sellest hetkest peale oleks justkui juhi enda süü, kui ta satub augu tõttu avarisse või lõhub ära oma auto. Jalakäijale loetakse seevastu hommikust õhtuni peale sõnu, et need kannaksid helkurit, mis seletatult tähendab, et eeskätt jalakäija ise peab hoolitsemata enda ellujäämise eest. Mõni tubli politseinik olla helkuri puudumise eest lausa trahvinud.

Sovetiaegse mentaliteedi järgi kaotasid liikluseeskirjad ja üldse igasugused seadused kehtivuse, kui tulid mängu riiklikud huvid. Mäletate nõukogudeaegseid liiklusmiilitsa eskorditud musti Volgasid ja Tšaikasid, mis sõitsid nii, nagu õigeks pidasid. Või erilise numbrikombinatsiooniga autosid, mida tavaline miilits ei tohtinud peatada ega kontrollida. Tavaliselt pidi aga teelt eest kaduma, kui partei ja valitsus vilkurite saatel saabus. See kuulus omamoodi võimuteremooniale juurde, näitamaks ka liikluses, kes on kes ja mis on mis.

Niisugune arusaam ei taha meil kuidagi kaduda. Alles ligi kümme aastat tagasi oli meil poliitikuile ja kõrgetele ametnikele jagatud mas-siliselt alarmsõiduki kaarte, mis andsid õiguse liikluseeskirja eira-

● **Omaaegne liikluseeskiri oli koostatud viisil, milles vormiliselt eeldati kõigi liikluses osalejate võrdset vastutust.**

Hinnad hakkavad tõusma

Kaupade ja teenuste hinnad kallinesid oktoobris eelmise aastaga võrreldes 0,6 protsenti. Hinnatõususse andsid taas suurima panuse kõrgemate aktsiisimäärade toel kallinenud alkohol ja tubakas. Alkohoolsed joogid kallinesid aastaga 8 ja tubakatooted 10 protsenti. Tugev nõudlus siseturul kergitas toitlustuse ja majutuse hindu.

Miinimumpalga tõusu järel kallinesid lasteaiatasud. Hinnaindek-

LIIS ELMIK
Swedbanki vanem-ökonomist

sit töid allapoole värske köögivilja ja kommunikatsiooniseadmete odav-nemine.

Mootorikütuste hind tõusis kallima nafta ja kõrgemate aktsiisimäärade toel. Toornafta hind maailmaturul kasvas oktoobris eurodes arvestatuna umbes 6 protsenti.

Nafta hinna edasist tõusu hoiavad tagasi aga nii suured varud kui ka rekordilised tootmismahud OPECis ja Venemaal. Analüütikud kahtlevad, kas OPEC suudab novembrikuisel

ta. Tähtsad riigiasjad tahavad ju ajamist. Traagiline politseibussi juhtum kajastab täpselt sedasama mentaliteeti. Kui politseibuss kihutab sündmuskohale, kus väidetavalt ohustatakse politseinikke ja kus olla nähtud relvastatud isikut, võib olla tegemist erakordselt tähtsa, võib-olla isegi riikluse alustalasid ohustava sündmusega (politseikeeles Charlie väljakutse). Siit ei tulene aga ikkagi vähimatki õigust panna oma käitumisega ohtu süütu inimesed.

Rääkimata siinkohal tervest mõistusest ja täiest arust, on Tartu juhtumi moraali üheselt vildakas. Sõita linnas kiirusega 120 km/t, kus lubatud on vaid 50 km/t, on ükskõik kelle poolt erakordselt tõsine liikluseeskirja rikkumine. Niisuguse kiiruse korral on realses ohus suure hulga inimeste elud ja raske on leida pädevat põhjendust sellisele liikluskäitumisele. Jalakäija, kes ei tea oodata nii suurel kiirusel lähenevat autot, pannakse sisult läbi tegema ellujäämise katset.

Auto on ja jääb alati suurema ohu allikaks, mis paneb selle juhile kõige suurema vastutuse ohutuse eest. Juhul kui meie politseis kehtestatud alarmsõidu reeglid sõidu-kiirust üldse ei piira, on see totrus kuubis ja suuremat sorti tegematajätt, mille eest peab vastutama politsei kõrgem juhtkond. Me ei ela enam totalitaarses riigis, kus kehtestasid võimuesindajad endale ise reegleid. Tänapäeval võivad autod arendada kiirust ka üle 200 km/t. Kas siis politseinik sõidabki linna-tänavail soovi korral sellise kiirusega? Kui tahab, paneb tööle peale vilkuri ka sireeni, kui tahab, ei pane, sest see on tema otsustamise pädevuses. Kõik on korras, olgu tagajärjed kui tahes tõsised.

Noore inimese mõtetu hukkumine on kui veetilk, milles ei kajastu halbade asjaolude kokkusattumine, mis oli ametlikult esitatud versioon. Seetõttu on raske mõista prokuratuuri- ja politseijuhte kuni siseministrini välja, kes sellest traagilisest juhtumist ei osanud/tahtnud teha ühtki tõsisemat järelust. Prefekti valatud pisarad kaamera ees pole paraku üldse adekvaatne reaktsioon.

Tartu ringkonnakohus otsustas selle aasta 31. oktoobril, et kogu lugu tuleb uuesti uurida. Kohtu selline otsus on igati õigustatud. Uus uurimine annab võimaluse hinnata konkreetsete isikute vastutust, aga samuti hinnata politsei rolli liikluskultuuri õiges suunas edendamisel. See on meie kõigi parema tuleviku huvides.

kohtumisel oma liikmete tootmismahte piirata.

Tuleval aastal kiireneb hinnakasv peamiselt toorainete kallinemise ja planeeritud aktsiisimaksude ning majutusteenuse käibemaksumäära tõusu tõttu. Hindade tõusu ja aeglasema brutopalga kasvu tõttu aeglustub tunduvalt palgatöötajate ostujõu kasv. Tarbimise kasv aeglustub aga vähem kui netopalga reaalkasv just hoiatavate arvu suurenemise ning pensionite ja peretoetuste tõusu tõttu.



Eile õhtul oli Tartus Haapsalu bussi ukse taga väike järjekord. Sõitjaid liinil jagub ja pilet on soodsam kui varem, mil sõitis Sebe.

MAAVALITSUS SOLGIB TURGU

Taisto sõdib Haapsalu bussi odava pileti vastu

Bussifirma Taisto Liinid süüdistab Lääne maavalitsust, et Haapsalu–Tartu buss korjab neilt sõitjad eest ära, samuti olevat pileti hind liiga madal.

TARMO ÕUEMAA
tarmo@le.ee

Bussifirma Taisto Liinid soovib loobuda Adavere ja Põltsamaa bussipeatusest peatumisest, sest Lääne maavalitsuse käima pandud Haapsalu–Tartu buss korjab neil sealt sõitjad eest ära.

Möödunud sügisel lõpetas OÜ Eesti Buss ainsa Haapsalu ja Tartu vahet sõitnud kaugbussiliini nr 153 teenindamise, sest see ei tasunud ära. Maanteeameti korraldatud konkurss uue vedaja leidmiseks luhtus ja Lääne maavalitsus avas ise bussiliini. Vedaja konkursi võitis Go Bus, mis saab nüüd riigilt 32 s/km dotatsiooni. Liinil tehti ka peatused Adaveres ja Põltsamaal.

Konkurendi Taisto Liinide hinnangul teevad Haapsalu–Tartu bussi uued peatused neile kahju.

Sõitjaid vähem

Taisto Liinid OÜ veokorraldaja Jan Landrat saatis Lääne maavalitsusele ja maanteeametile kirja, mil

les ütleb, et Haapsalu–Tartu buss sattus otse Taisto bussiliini nr 112 Tallinn–Tartu–Otepää–Kääriku–Sangaste–Antsla bussi ette. Haapsalu–Tartu buss sõidab Adaverest 14 ja Põltsamaalt 10 minutit varem välja kui Taisto Antsla buss.

Landrati sõnul tuli tänavu juunis Adavere ja Põltsamaa peatusest nende bussile 376 sõitjat, septembris aga 93 sõitjat ehk kolmveerandi jagu vähem.

Tartu–Haapsalu teel on asi Landrati teatel vastupidine. Antsla–Tallinna buss väljub 15 minutit varem kui Haapsalu buss. „Jällegi on olukord, kus 15 minuti sees sõidab Tartust Põltsamaale kaks bussi korraga,” kirjutas Landrat.

Taisto Liinide veokorraldaja hinnangul tõstatub küsimus, kas avalikku raha kasutatakse otsustavalt, kui Põltsamaa ja Tartu vahelisel lõigul pakuti varem teenust kommertskorras ehk selleks ei kulunud maksumaksja raha. Taisto soovib lõpetada Adavere ja Põltsamaa bussipeatuse teenindamise. Selleks on vaja Jõ-

geva maavalitsuse nõusolekut ja maanteeameti kinnitust.

Adavere ja Põltsamaa peatuse lisamist soovis Jõgeva maavalitsus, sest Põltsamaalt sõidab läbi aina vähem busse. Aga mis kasu saavad lisapeatustest Lääne- ja Raplamaa inimesed, kelle Tartusse sõidutamiseks busse liinil peetakse, pole selge.

Taisto osutas suurele hinnavahele avalikul ja kommertsliinil. Haapsalu–Tartu bussil makstab pilet Põltsamaalt Tartusse 2 eurot 80 senti, bussifirmad, kes töötavad riikliku toetuseta, küsivad 4–5 eurot.

Hinda ei muuda

„On mõistev, et mitut maakonda läbiva ja paljude peatustega kaugbussi käiguhoidmiseks makstakse piletitulu kõrval ka toetust, kuid see toetus ei peaks tähendama turuhinnast soodsamaid pileti hindu, praegusel juhul on tegemist turumoonutusega. Seega on meie ettepanek, et kaugbussiliinil 153 kehtestataks

pileti hinnad, mis vastavad turutingimustele,” kirjutas Landrat. Lääne maavalitsuse planeeringuosakonna juhataja Merle Mäesalu ütles, et ükski liin ei peaks teiselt sõitjaid eest ära korjama. „Kui nii on, siis tuleb see olukord lahendada,” ütles ta.

Mäesalu sõnul on maavalitsus Haapsalu–Tartu liiniga väga rahul. „See on üks meie kasumlikumaid liine. Liini täitumus on hea,” ütles ta.

„Hindu me ei saa muuta, sest meil on Go Busiga leping,” ütles Lääne maavalitsuse ühistranspordi vaneminspektor Külli Kübar. Kübar leidis, et pileti hinnad ei ole liiga madalad. „Eesti Bussi pileti täishind oli meie omast mõnevõrra kallim, aga kõikvõimalikud soodustused pensionäridele ja üliõpilastele olid meie omadest suuremad,” sõnas ta.

Maanteeameti pressiesindaja Merit Mähar ütles, et amet ei ole oma seisukohta ses küsimuses veel võtnud ja seda tehakse koos maavalitsustega.

Joobes autojuht sõitis jalakäijale otsa

Pühapäeva hommikul kell 8 paiku sõitis joobes juht otsa jalakäijale ja teepeenral seisnud autole, jalakäija viidi haiglasse. Õnnetus juhtus kl 8.13 Haapsalus Tamme tn 27 juures. Alkoholi joobes 38aastane mees sõitis sõiduautoga Infiniti FX35 otsa teepeenral liikunud 65aastasele mehele ja seejärel teepeenral seisnud sõiduautole Ford Escort.

Jalakäija toimetati Lääne-maa haiglasse. Haapsalu politseijaoskonna menetlusteenistuse vanema Vello Palmitsa sõnul on jalakäija seisund stabiilne ja tema elu ohus ei ole.

Palmits ütles, et õnnetuse põhjustanud 38aastasel mehel oli nn kriminaalne joove ehk üle 1,5 promilli ning autol all suverehvid. Mehe pidas politsei kinni.

KAIRE REILJAN

Kaitsevägi tähistab isadepäeva Haapsalus

Isadepäeval, 13. novembril korraldab kaitsevägi Haapsalu Wiedemanni spordihoones ürituse „Kõikide laste isadepäev”.

„Päev algab kell 11 ja tegevust jätkub kella 15ni. Kohal on kaitsevägi oma tehnika ja inimestega,” ütles kaitseväge teavituskuse produtsent Kerli Dello. Kaitseliit näitab Haapsalus, kuidas ennast maskee-

rida, ning pakub sõdurisuppi. Näha ja katsuda saab politseiautosid ja muid masinaid. Samuti on korvpallivõistlus ning mälumäng.

Peaesineja on ansambel Shannon, kuid päeva alustab kaitseväge orkester. Lavale astuvad rahvatantsurühm West, JJ-Street, laulustuudio Do-Re-Mi.

TARMO ÕUEMAA

Aulepas tehti talu tühjaks

Laupäeva õhtupoolikul koju jõudnud pererahvas avastas, et nende talumajast Aulepas on vargad minema viinud 4600 euro väärtuses vara.

Varaste saagiks on langedud murutraktor, mootorsaag ja muid tööriistu. Haapsalu politseijaoskonna ennetus- ja menetlustalituse juhi Indrek Tohter sõnul on talu sisse murdumises umbes nädala jooksul, mil pererahvast kodus ei olnud.

Nii Tohter kui ka menetlusteenistuse vanem Vello Palmits

ütlesid, et sissemurdmiste lainest praegu rääkida ei saa, sest ümberkaudseist taludest pole varguste kohta teateid laekunud.

Suve hakul tabas Noarootsi valda varguste laine, kui mitmesse Einbi küla majapidamisesse sisse murti. Indrek Tohter sõnul pole seekordsel vargusel tõenäoliselt Einbi omadega seost. Suviste varguste uurimine alles käib, kuid politsei kahtlustab selles nn gastrolööre.

KAIRE REILJAN

Krista Esta läbis New Yorgi maratoni

Haapsalust pärit Krista Antsve Esta oli üks kahekümne viiest Eesti lipu all võistelnud jooksjast, kes läbis laupäeval New Yorgi maratoni.

„Elu eneseületus tehtud! NYC Maraton joostud!” hüiskas Esta oma sotsiaalmeediapostituses.

Krista Antsve Esta läbis maratoni ajaga 6.25.46, olles selle tulemusega üldarvestuses 49 189., naiste arvestuses 20 130. ning oma vanuserühmas (45F) 2609. kohal.

Lääne Elus ilmus mõni aeg tagasi Haapsalus elanud Ingrid Morrisoni järjekutt „Eestlane Austraalias”. Morrison võistles oma praeguse kodumaa Austraalia lipu all, kuid kandis maratoni avatseremoonial Eesti delegatsiooni sinimustvalget lippu. Morrison läbis maratoni ajaga 3.47.17, olles selle tulemusega üldarvestuses 8515., naiste arvestuses 1731. ning oma vanuserühmas (44F) 264. kohal.

URMAS LAURI

Sotsid ja IRL lahkusid valitsusest

ANDRUS KARNAU
andrus.karnau@le.ee

Sotsiaaldemokraatide juhatus tegi esmaspäeva õhtul Taavi Rõiva-sele ettepaneku peaministri kohalt tagasi astuda, samasuguse ettepanekuga tuli hetk hiljem välja ka Isamaa ja Res Publica Liidu eestseisus.

Sotsiaaldemokraatide esimees Jevgeni Ossinovski teatas, et erakond alustas konsultatsioone uue enamussvalitsuse moodustamiseks.

Ossinovski sõnul on sotsid korduvalt juhtinud valitsusjuhi tähelepanu sellele, et arutada tuleb ka mõtteid, mida pole koalitsioonilepingus. Ka neid, mida ei ole erakondade valimisprogrammides. „Maailm muutub liiga kiiresti, et ka neljaks aastaks koalitsioonilepingu looberitele puhkama jääda,” ütles Ossinovski.

Ta lisas, et paljudes valdkondades on tegeldud pigem kosmeetilise kõpitsemisega ning sotside arvates ei ole Rõivas või-

seline tegema Eestile olulisi otuseid.

„Pikk valitsuses veedetud aeg on Reformierakonna ideedest tühjaks teinud. See, mis kunagi oli innovaatiline ja uus, on tänaseks vana ja kulunud. Aina enam näeme klammerdumist iganenud ideede külge ning võimetust asjakohaselt reageerida uutele ühiskondlikele väljakutsetele,” seisis pöördumises.

Ossinovski sõnul tuleb välisjulgeoleku kõrval rohkem tähelepanu pöörata ka sisejulge-

olekule. Edendada tuleks sallivust, teha terviklik maksureform, hoogustada investeerimist turistiprojektidesse ning toetada maaelu.

„Praeguses valitsuses ei ole see võimalik,” nentis SDE juht.

Ka IRL teatas, et usaldus on valitsuses kadunud. „Kui usaldus on kadunud, pole aus teeselda ühist riigijuhtimist, arvestades Reformierakonna juhtide ähvardusi ja kontakte uue valitsusliidu moodustamiseks,” teatas erakond.

Sügisene HINNALÖÖK

Akutrell Metabo PowerMaxx Basic

Väike, aga tubli, 2 x 2,0 Ah akudega

99€

159€

metabo

PROFESSIONAL POWER TOOL SOLUTIONS

-38%



Uuemõisa, Tallinna mnt 66

STOKKER

Läänemaa kultuuri- kalender – november

3. novembril möödus 105 aastat kooliõpetaja, orkestri- ja koorijuhi **Tõnu Paometsa** sünnist Hiiumaal Käinas. 1946. aastast töötab Haapsalu koolides. Surnud 10. mail 1983 Haapsalus, maetud Haapsalu metsakalmistule.

10. novembril saab 70aastaseks Kohtla-Järvel sündinud luuletaja ja näitekirjanik **Virve Osila**, kes oli aastail 1969–1971 Haapsalus, Martnas ja Lättrus meditsiiniõde ja raamatukogutöötaja. Elab Virumaal.

17. novembril möödub 125 aastat Haapsalu Läänela asutaja ning Haapsalu purje- ja sõudeklubi esimehe **Johannes (Juhan) Voldemar Vau** sünnist Võnnu vallas Läänemaal. Töötas kriminaalpolitseinikuna ning oli Eesti piirivalve- ja politseikoerte kasvatus- ja õppeasutuse esimene juhataja. Hukatud 20. aprillil 1942 Sevurallagis Sverdlovski oblastis.

22. novembril saab 80aastaseks kunstnik ja kunstiõpetaja **Hillar Tatar**.



25. novembril saab 55aastaseks Kaasanis sündinud ja Haapsalu 2. keskkooli lõpetanud naiste- ja viljatusravi arst **Andrei Sõritsa**. Noorpõlves tegelenud vehklemisega, võitnud Eesti meistrivõistlustelt neli kulda. Eesti Punase Risti teenetemärgi kavaler.

28. novembril saab 50aastaseks Risti kooli muusikaõpetaja ja koorijuht **Ivi Küla**.

Koostanud Kaire Reiljan

Kirjandustuur tuleb Nõvale ja Haapsallu

Igasugisene kirjandustuur „Sõnaränd“ toob kolmapäeval Nõvale ja Haapsallu kaks kirjaniku, tõlkija ja kirjanduskriitiku.

Ajaloolane ja kirjanik Tiit Aleksejev, tõlkija ja toimetaja Triinu Tamm, kirjanik Holger Kaints ning kirjanduskriitik ja -teadlane Maire Liivamets kohtuvad lugejatega kolmapäeval kell 13 Nõva raamatukogus ja kell 17.30 Haapsalu raamatukogu lugemissaalis.

Läänemaa keskraamatukogu pearaamatukoguhoidja Kersti Branti sõnul on kirjandustuur hea võimalus kohtuda huvitavate inimestega, kes jagavad oma mõtteid, muljeid ja plaane.

Brant ütles, et kõiki nelja Läänemaad väisavat külalist ühendav joon on, et kõik nad on tahtnud kirjandustuuriga Läänemaale tulla.

Ajalooharidusega Eesti kirjanike liidu esimehe Tiit Aleksejevi teadustöö teema on olnud ristsidjad ja see on jõud-

nud ka tema ilukirjanduslikku loomingusse. Ajaloo kõrval ammutab ta ainek rännakuult eri paigus. Aleksejevi sulest on ilmunud romaane, novelle ja filmistsenaariume, tema teoseid on tõlgitud üheksasse keelde. Teda on pärjatud mitmete auhindadega.

Teine „tuuritaja“ on Loomingu Raamatukogu toimetaja ja tõlkija Triinu Tamm ja kolmas kirjanik Holger Kaints. Viimane sai 2009. aastal lühimaaani „Lennukivaatleja“ eest esimese Siugja Sulepea kirjandusauhinna.

Kirjanduskriitik ja -teadlane Maire Liivamets on kirjandushuvilistele tuntud uuemate eesti raamatute ülevaadetega „Liivametsa lugemised“.

Kersti Branti sõnul saab kirjandustuuri külaliste tegemisi juba varem uudistada neid tutvustavate artiklite ja „tuuritajate“ kirjutatud-tõlgitud raamatute näitusel.

KAIRE REILJAN



Installatsioon linnagaleriis.

ARVO TARMULA

Haapsalu linnagaleriis näeb noorte skulptorite töid

Laupäeval avati Haapsalu linnagaleriis noorte skulptorite Ulla Juske, Eva Järve ja Hanna Piksarve näitus nimega „Sa puudud minust“.

„Meie näitus kõneleb oma kohast ja selle tähendusest. Oma koht ei ole seotud mitte niivõrd geograafilise paiga, kui-võrd inimestega,“ seisab näituse tutvustuses.

Skulptorid selgitasid, et näituse pealkiri on prantsuskeelse väljendi „ma igatsen sind“ / „tu me manques“ otsene tõlge. Selle fraasiga lõpetatakse sageli kiri

ja selle eestikeelne kohmakas otsetõlge „sa puudud minust“ kirjeldab tabavalt tunnet, mis meid saatis omavahelise kirjavahetuse kestel.

Näituse keskmes on riidest majake, mis peaks näituse tutvustuse kohaselt olema koostöömõtlemise ja -loomise kujund. Maja ees on betoontrepp, mis tähistab nomaadlikule eluviisile vaatamata igatsust oma geograafilise koha järele.

Näitus jääb linnagaleriis avatuks 4. detsembrini.

KRISTJAN KOSK



Läinud nädalal kutsus Läänemaa naiste tugikeskus kolmanda sünnipäeva puhul koostööpartnerid ühise laua taha.

ARVO TARMULA

● KOLM AASTAT VARJUPAIKA

Naiste tugikeskus – uks, millele hädas koputada

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Novembri alguses kolmandat sünnipäeva tähistanud Läänemaa naiste tugikeskus on tänavu olnud toeks 86-le vägivald all kannatanud Läänemaa ja Hiiumaa naisele ning 111 lapsele.

Naiste tugikeskus on loodud selleks, et pakkuda abi koduvägivald all kannatavatele naistele. Tugikeskuse telefonile vastavad ööpäev läbi töötajad ja vabatahtlikud, kes naiste mure ära kuulavad ning edasitoimimiseks abi ja tuge pakuvad.

Naiste tugikeskuse juures 2014. aastal avatud varjupaigas on tänavu üheksal korral majutatud kaheksa naist ja 18 last. Keskuse juures tegutseb kaks naiste tugirühma ning laste loovusring. Keskuse aastapäeva puhul kogunesid asjaosalised kohvilauda, seal räägitud refereerime.

Märgata on keeruline

Läänemaa naiste tugikeskuse juhatause liikme Leili Mutso sõnul ei vaja enamik tugikeskuse poole pöördunud naisi varjupaika. Seda vajavad just need, kes on vägivaldse suhte seljataha jätnud ja püüavad oma eluga edasi minna või plaanivad seda teha.

Koduvägivald all kannatavate naiste ja nende murede lahendamiseks tegeleb terve hulk inimesi, alates psühholoogidest ja juriidilistest nõustajatest kuni tugisikuteni, kellest paljud teevad tööd vabatahtlikuna.

Tugisikutest on naistel abi asjaajamisel, teinekord ka keerulisemaist seadustest arusaamisel jm. „Hea, et meil on neid kohti, kuhu minna, ja uksi, millele koputada,“ ütles Läänemaa ohvriabi töötaja Laura Siht.

Naiste tugikeskuse vaatevälja satuvad eelkõige naised, kes on sisimas jõudnud otsusele, et en-

dine elu enam edasi kesta ei saa. Nad otsivad ise tugikeskusest abi või teavitavad kodusest peksmisest politseid. Kui palju tuleb koduseinte vahel vägivaldsemist tegelikult ette, ei tea keegi.

„Vägivald on korterites ja sinna politsei ei pääse,“ ütles Haapsalu politseijaoskonna ennetus- ja menetlustalituse juht Indrek Tohter. Noorsoopolitseinik Sirje Treimann lisas, et politsei on püüdnud ennetustöö kaudu julgustada lähisuhtevägivald all kannatajaid politseiga ühendust võtma. Ometi tõdevad kõik, kes lähisuhtevägivald ohvritega kokku puutunud, et väga raske on aidata inimest, kes seda abi ise ei taha.

Leili Mutso mõistab, miks ei kipu paljud naised kodus toimuvast teada andma. „Hirmu- ja lootusetustunne on põhjus, miks naised vägivaldse mehe juurest ära ei tule,“ ütles ta. Psühholoog Reet Saarevälja sõnul hakatakse tihtilugu abi otsima siis, kui lastega tekivad probleemid.

Statistika näitab, et keskmiselt läheb naine vägivaldse mehe juurde tagasi seitse-kaheksa korda. Prokurör Ülle Tamm on oma töös korduvalt kokku puutunud asjaoluga, et pooled soovivad enne kohut asja pooleli jätta või loobuda algselt soovitud lähenemiskeelust.

Tamm lisas, et kui füüsilise vägivald juhtumite arv on veel võimalik tõestada, siis palju hullem on lugu psüühilise vägivaldaga. „Ma ei tea, kas Eestis on üldse kohtusse jõudnud mõni asi, kus mees on naise kallal tarvitanud psüühilist vägivalda,“ ütles ta.

Töötajate, partnerite ja vabatahtlike hinnangul aitaks koduvägivald juhtumite rohkem pae-

valvalgele tuua see, kui ühiskonnas osataks vägivallamärke märgata. Sellepärast korraldataksegi koolitusi näiteks koolides, kus õpetatakse vägivallamärke ära tundma.

Just koolidele ja lasteaedadele tuleks rohkem tähelepanu pöörata seetõttu, et lapsed peegeldavad koduseid olusid. Psühholoog Reet Saarevälja sõnul kipuvad lapsed koduse halva seisukorra eest vastutust võtma ja arvama, et nemad oma halva käitumisega on koduste tülide põhjus. Samuti on lastele õpetatud, et kodustest asjadest väljaspool kodu ei räägita.

Psühholoog Reet Saarevälja sõnul võib vägivaldsest kodust pärit laps hakata koolis õppimisega jänni jääma, sellele järgneb juba hulkumine.

● Mitmes Skandinaavia riigis on aga vastupidi: perest eemaldatakse vägivallatsev mees ja tegeldakse temaga.

Haapsalu põhikooli psühholoog Liis Toom lisas, et vahel saavad vägivaldsest peredest pärit lapsed ise kiusajaiks, sest nende meelest ongi vägivald ja kiusamine normaalne käitumismudel. „Nad pole muud näinudki,“ lisas ta. Toom lisas, et tüdrukud kipuvad neis oludes endasse tõmbuma.

Toomi sõnul ei oska õpetajad perevähivallatse juhtumite korral sekkuda, sest nad ei tea, kuidas neil puhkudel käituda.

Tähelepanu meestele

Läänemaa naiste tugikeskuse töötajad ja partnerid tõdesid, et senised abiprogrammid on enamasti mõeldud ohvrite, lähisuhtevägivald all kannatavate naiste ja laste aitamiseks,

Vägivallatsete endiga aga suu-remat ei tegelda.

Lääne maavalitsuse sotsiaalosakonna juhataja Kersti Lõhmuse hinnangul on tegelikult ebaõiglane, et vägivaldse suhte lõpetamisel lahkub kodust enamasti naine koos lastega, mitte mees, kes olukorra põhjustas. Mitmes Skandinaavia riigis on aga vastupidi: perest eemaldatakse vägivallatsev mees ja tegeldakse temaga.

Leili Mutso tõdes senise kogemuse põhjal, et kõikvõimalikud vihaprogrammid ei toimi, kui inimese ise oma käitumist muuta ei soovi. „Inimene muutub siis, kui ta tahab muutuda ja saab aru, et teeb valesti,“ ütles ta.

Hiljuti täiendatud ohvriabi seaduse järgi hakatakse seni peamiselt projektipõhiselt tegutsenud tugikeskusi rahastama sotsiaalkindlustusameti kaudu. Leili Mutso sõnul on tugikeskuste tulevik siiski teadmata, sest teenuseosutajad leitakse hanke korras. Naistevastase vägivald ohvritele mõeldud teenust võivad jääda ka edaspidi osutama asjaomase kogemuse ja oskustega spetsialistid ning organisatsioonid, kuid võib tulla ka uusi teenusepakkujaid.

Teenuseosutajate leidmiseks mitmeks järgmiseks aastaks korraldab sotsiaalkindlustusamet riigihanke.

Mutso paneb muretsema, et riigi pakutav eelarve on kõigi tugikeskuste peale kokku 100 000 eurot tänavusest väiksem. Eeloleval aastal võib Läänemaa naiste tugikeskuse eelarve olla umbes 14 protsenti praegusest väiksem. Naistevastase vägivald ohvrid vajavad kompleksteenuseid, mille hulka kuuluvad ka juriidiline ja psühholoogiline teenus, ning raha oleks teenuste osutamiseks vaja vähemalt samas ulatuses kui sel aastal.

● LIHTNE JA KERGE RAHVASPORT

Modern Walking tähistas kümnnendat sünnipäeva

Haapsalu kepikõnniklubi Modern Walking sai alguse kümme aastat tagasi, kui aeroobikaõpetaja Siret Peek selle spordiala regulaarseid treeninguid alustas.

KRISTJAN KOSK
kristjan.kosk@le.ee

Modern Walking on klubi, mille liikmed või liikmete meelitatud tuttavad kogunevad treeninguks iga teisipäeva ja neljapäeva õhtul bussijaamas ning suunduvad tunnisele jalutuskäigule. Modern Walkingu üks asutajaid Siret Peek täpsustas, et jalutuskäiguks on seda veidi eksitav nimetada. Peek märkis, et esimest korda trenni saabujad ütlevad: te ju lausa jooksete.

Peek selgitas, et kepikõnni ja tavalise jalutamise tempos on märkimisväärsed erinevusi. „Kepid on käes, et ikka hooгу juurde lükata,” täpsustas ta.

Kepikõnniklubi asutas aeroobikatreener Siret Peek koos oma ema Merike Peegiga 2006. Siret Peek meenutas, et kui ta kümme aastat tagasi esimest korda kepikõnnitreeningu reklaami üles riputas, kogunes treeningule ligi 60 huvilist. „Meil polnud keppegi nii palju,” lisas ta. Õnneks saabus osa huvilisi omaenda keppidega ja keegi ei pidanud ilma varustusega kaasa lonkima.

Litsentsiga treenerid

Kuuekümnest alustanut on nüüd järel umbes kümneliikmeline seltskond. „Osa käiski ainult esimestel treeningutel, nad said vajalikud teadmised varustusest ja tehnikast kätte ja jätkavad nüüd kõndimist endale sobival ajal ning kohas,” nentis Peek.

Peek tunnistas, et viimasel ajal on kepikõnnitreeningute eestvedamine tal soiku jäänud. „Mind või Merikest enam igal treeningul juhendajana kaasas kõndimas ei ole,” mõnistas ta. Aga sellest pole suurt lugu, sest kepikõnd on küllaltki lihtne ja kord juba selgeks õpitu kergelt ei unune. Modern Walkingu asutajad Siret ja Merike Peek on Eesti olümpiakomiteelt saanud kepikõnnitreeneri kutsetunnistuse. Üldse on Eestis kokku ainult 11 kutsetunnistusega kepikõnnitreenerit.

Tavakõnniga võrreldes töötab kepikõnnil kogu keha suurema koormusega. Igal sammul



Modern Walkingu liikmed käisid mullu Itaalias Val Gardenas tervisespordi olümpiaadil. Pildil on Aare Kalm (vasakult), Lembit Kivistik, Eha Kivistik, Tea Saak, Ergi Saak, Silvi Reinman, Marge Tuisk, Margarita Lind ja Anita Laur.

EDUARD LAUR

Miks on kepikõnd hea?

Kepikõndi võib harrastada nii hea enesetunde kui ka kehalise vormisoleku saavutamiseks ja hoidmiseks. Ühtlasi on kepikõnd arstlikult soovitatav mõõduka ülekaalulisuse korral.

Kepikõnni korral on koormus liigestele tunduvalt väiksem kui joostes ja hüppates.

Keppidega kõndimine vähendab käimisel tekkivat koormust jalaliigestele, jättes osa kehamassist käte kanda. Peale alakeha lihaste pannakse keppidega käimisel tööle ka õlavöö, ülakeha ja nimmepiirkonna lihased.

Kepikõnd on sobiv liikumisharrastus nii vähetreinitud inimestele kui ka neile, kes soovivad harjutada suurema koormusega. Süda ja vere-sooned saavad kepikõnnil hea treeningukoormuse.

Mitmesuguste uuringute andmeil kulutab inimene kepikõnnil tavalise käimisega võrreldes poole rohkem energiat. Kui tunnipikkuse tavalise kõnni energiakulu hinnatakse u 250 kilokalorile, siis kepikõnnil on see umbes 400 kilokalorit.

Käimiskeppe saab harjutamiskorra alguses ja lõpus – ning miks mitte ka keskel – kasutada võimlemisvahendina.

ALLIKAS: EESTI KEPIKÕNNI LIIT

langeb suurem koormus selja- ja kõhulihastele, koormatud on ka ülakeha lihased. „Kõige suurema koormuse saab ikkagi keelelihas,” ütles Peek. Ta täpsustas, et kõiki ühistreeninguid saadab lakkamatu jutuvada. Just see teebki kepikõnni eriliseks. Koormus on just selles vahemikus, kus rasvapõletus toimub intensiivselt, kuid mitte nii suur, et ajaks hingeldama ja takistaks rääkimist.

Kepikõnd viib välismaale

Kepikõndi saab Peegi sõnul harrastada iga ilmaga. „Ühistreeningud on nii suvel kui ka talvel, va ja on valida õige riietus,” lisas ta. Talvel, kui teed on libedad, ai-

tavad kepid isegi veidi tasakaalu hoida.

Kepikõndijad pole piirdunud mitte ainult kaks korda nädalas tunniajalise jalutuskäiguga. Neli aastat tagasi võeti kätte ja kõnniti läbi kõik Haapsalu tänavad kogupikkusega 57 kilomeetrit. Peek ütles, et nüüd, kui Haapsalu linn ja Ridala vald peaksid ühinema, on sellele projektile järke oodata. „Herjava küla Ridalas kõndisime juba läbi, nüüd tuleb jätkata kõigil teistel Ridala valla teedel,” ütles ta.

Klubi liikmed osalevad võimalusel tervisespordi olümpiaadidel. Klubi liikmed on käinud kõndimas Türgis, Lõuna-Koreas, Itaalias ja Hiinas.

● LÜHIDALT

Läänemaa meistriks olümpiakiirlaskmises tuli Janno Tamsalu

Läänemaa meistrivõistlused olümpiakiirlaskmises Haapsalu lasketiirus laupäeval võitis Janno Tamsalu, kes kogus 274 silma. Teine oli Kaur Kuurberg 271 ja kolmas Raal Kurus 265 silmaga. Sama arvu silmadega, kuid ümberlaskmisel kehvemad täpsused näidanud Karl Adam Kaustel jäi neljandaks.

Võistluse korraldaja ja laske-treener Mati Seppi selgitas, et tegemist on tehnilise ja raske alaga, kus saavutavad edu pigem kogenud laskurid. Näiteks jäi veel 16aastane Ekke Alar Toomingas alles viiendaks, kogunud 258 silma. Küll aga moodustasid esikolmiku mehed, kel kõigil vanust üle 20 eluaasta.

„Tubli noor poiss on, lasi minust ühe silma rohkem,” nentis Seppi.

Kristjan Kosk

Koolide sumomaadluse tulemused

1.–3. klass

Kuni 25 kg

1. **Ats Kaasik**, Lihula
2. **Hugo Õunaid**, Ridala
3. **Rainer Vahar**, Lihula

Kuni 35 kg

1. **Mero Karmo Simson**, Haapsalu põhikool
2. **Robin Heuer**, Haapsalu põhikool
3. **Norbert Noot**, Haapsalu linna algkool
3. **Joosep Mihkelmaa**, Lihula

Kuni 45 kg

1. **Jakob Kastepõld**, Metsküla

Üle 45 kg

1. **Mairo Roosma**, Lihula

4.–6. klass

Kuni 30 kg

1. **Charli Takk**, Lihula

Kuni 40 kg

1. **Jan Židzik**, Noarootsi
2. **Stefan-Lauri Mölder**, Lihula
3. **Markus Lille**, Lihula
3. **Marko Pukk**, Martna

Kuni 50 kg

1. **Alvar Nikkel**, Metsküla
2. **Kristofer Kattel**, Martna
3. **Raido Jhammer**, Taebla
3. **Artjom Vinogradov**, Nikolai kool

Üle 50 kg

1. **Hendrik Rämman**, Martna
2. **Sören Pent**, Martna
3. **Jarko Danilov**, Martna

7.–9. klass

Kuni 50 kg

1. **Kevin Uspenski**, Haapsalu põhikool
2. **Robin Uspenski**, Haapsalu põhikool
3. **Harry Soo**, Martna

Kuni 60 kg

1. **Mihail Allikmaa**, Taebla
2. **Peeter Kaus**, Taebla
3. **Martin Pärna**, Taebla
3. **Karl Raadla**, Taebla

Kuni 70 kg

1. **Jaanis Soosaar**, Martna
2. **Markus Sõber**, Lihula

Üle 70 kg

1. **Eerik Pank**, Virtsu
2. **Kaarel Kants**, Martna
3. **Eerik Mihkel Pukk**, Taebla
3. **Kaspar Valper**, Martna

1.–12. klass

Üle 70 kg

1. **Hannes Välis**, Kullamaa
2. **Ainar Sten Junker**, Lihula

Tüdrukud

Kuni 50 kg

1. **Kaisa Rämman**, Martna
2. **Helen Soo**, Martna

Üle 50 kg

1. **Kristyn Pihelgas**, Lihula
2. **Auleliine Aavik**, Taebla

Janar Sõber

Vehklemise järelkasv võitis uues hallis neli medalit

En Garde'i noored epeevehklejad võitsid laupäeval ja pühapäeval uues vehklemishallis peetud võistlustel kokku neli medalit, neist ühe kuldse.

Laupäeval hiilgas Tuleviku etapil 13aastane Anne-Mai Melles, kes ei kaotanud mitte ühtegi kohtumist. Finaalis kohtus Melles vehklemisklubi Rünnak kasvandiku Karina Beimanovaga, keda võitis torgetega 15:12.

Poolfinaalis torkas Melles 15:9 läbi aga klubikaaslase Madli Palgi, kes sai koos Carolina Goidiniga (Tartu Kalev) pronksmedalid. Teistest En Garde'i noorvehklejaist sai Anneli Proosväli 13. koha, Evalota Masing 17. ja Sveta Trynova 19. koha.



Carmen-Lii Targamaa võitis juunioride hulgas pronksmedali.

ARVO TARMULA

Noormeestest jõudis finaali Henrik Priimägi, kes pidi seal tunnistama Markus Salmi (Tallinna Mõök) 12:15 paremust. Kuuenda koha saanud Richard Germi jäi poolfinaalist lahutama ainult üks torge. Germ kaotas veerandfinaalis torgetega 14:15 German Vaiksnorasele. Oliver Laasik sai kaheksanda koha.

Ei Melles ega ka Priimägi suutnud päev hiljem juunioride hulgas oma edu korrata. Melles sai alagrupiturniiril nelja kaotuse kõrvale ühe võidu ja põhiturniirile ei pääsenud. Niisamuti läks Priimägil, kes end samuti põhiturniirile ei murdnud. Melles ja Priimägi osalesid tänavu esimest korda juunioride vanuseklassis.

Laupäeval võistlustules oluist võistles pühapäeval kõige paremini Palk, kes sai alagrupis kahe kaotuse kõrvale kolm võitu ja lõpetas võistluse 13. kohaga.

Hoopis paremini läks aga nädala eest Eesti kadettide koon-disega Euroopa karikavõistluse võitnud Carmen-Lii Targamaal, kes sai juunioride konkurentsis kolmanda koha. Ainus kaotus tuli poolfinaalis, kus tuli tunnistada hilisema võitja Karoliine Loidi (Tallinna Mõök) 13:15 paremust. Veerandfinaalis oli Targamaa alistanud Eesti kadettide koondise kolmanda liikme Sandra Skoblovi (Tallinna Mõök) 15:12. Mees-juunioride hulgas oli Andri Meister 12.

KRISTJAN KOSK

Reisikiri. Viva l’Italia!

15. osa

JÄRJELUT

OLEV REMSU

Porta Veneziaast viis tee Venezia-se.

Porta Genovast Genovasse. Siin lähedal on ka kanal Naviglio Grande, hale jäänus varasemast Leonardo projekteeritud kanalistikust, mida kasutatakse praegu lõbusõitudeks väikeste laevade, paatide, kanuude, süstade ja mõne imepärase viguriga, millele ei oska nimetust andagi.

Aga vanasti! Keskajal pakkus kuivamaalinn Milano suurt konkurentsi merede valitsejaile Venezia ja Genova, oli kanalite ja Po jõe kaudu ühenduses Aadria merega, Milanol oli oma laevastik ning linn kauples kogu tuntud maailmaga.

Ajaloo areng on just seesugune – varasem puhtpraktiline tarbeese leiab aegade edenedes kasutuse dekoratiiv- või mänguasjana, jääb sümboliseerima varasemat rakendust.

Käsikirjalisest raamatust sai Gutenbergi leiutise järel iluasi, Gutenbergi raamat pidas vastu meie ajani, nüüd, digiajastul, muutub seegi pikkamööda eh-

teks ja eksponaadiks, mis kaunistab riuleid, olgu siis kodus või muuseumis.

Kuivamaa sadamalinn, see kõlab hunnitult.

Napoleoni ettekirjutusel rajatud Milano–Pariisi maantee on saanud linnasiseseks magistraaliks, ent on nii lai, et see on vist ainus tänav Milanos, kus pole ummikuid.

Kas teadis Napoleon ette autode ajastut? Seda, et autod halvavad kunagi liikluse?

Piazzale Loretot ei ole üheski turismijuhis, selle otsisin ma Google Mapi abil ise üles.

Kas ma tajun siin mingit aegade kuma? Või on Itaalia uus hingus kõik märgid minema pühkinud?

Vahetuid värskeid muljeid ei olnud, otsest mõju meeolule samuti mitte, kõik, mis minus oli, oli faktipõhine ning seda teadsin ma juba enne sellele väljakule jõudmist.

Siin riputati fašistliku ajaarvamise järgi XIX aastal (fašistidel oli oma kalender nagu Prantsuse revolutsioonilgi! Meie aja-

arvamise järgi oli see 1945. aastal, 29. IV) rahvale vaatamiseks välja Mussolini ja tema armuke Claretta laibad. Piazzale Loreto valiti põhjusel, et just siin olid sakslased üheksa kuud varem maha lasknud viisteist pantvangi. Rahvas mõnitas *il duce del fascismo* surnukeha, seda peksti jalaga, sellesse tulistati. Üks naine laskis *duce*’sse viis kuuli, kõigi oma viie langenud poja eest.

Kuna tunglejaid oli palju, siis selleks, et nad paremini näeksid, tõstis üks partisaan alul päev varem ilma kohtuotsuseta hukatud *duce* ning seejärel Claretta kätele, viimaks leiti nõör ning Mussolini ja Claretta riputati jalgupidi üles. Rahvas neidis neid, sülistas nende pihta, peksis keppidega, Claretta kleit vajus alla, näha olid paljad reied ja puusad. Üks mees surus kepi intiimkohta.

● **Mussolini rahalise abiga tuli Hitler oma parteiga võimule, ent *duce* ei tahtnud alul rikkuda oma mainet, suheldes tolle „maotu seiklejaga”.**

Ilmselt on õigus Churchillil, et üks inimene tõukas Itaalia ajalookurbmängu, ainult üks, ja see oli Mussolini.

Laibateotusel oli üks resultaat. Info juhtunust jõudis Hitleri kõrvu Berliini punkris, Hitler mürgitas ennast päev hiljem (30. IV) tsüaniidiga ning käskis oma surnukeha hävitada, et sellega ei toimuks sama.

Võib-olla johtus sellest ka Hitleri ning temaga kaassurma läinud senise armuke Eva Brauni abielu 29. IV. *Duce* ja temast 29 aastat noorem Claretta Petacci ei olnud abielus.

Füüreril ja *duce*’l olid üldse kummalised suhted, mõlemaid jumalikustati, mõlemad olid jõulised oratorid, kütkestasid oma karismaatilisusega kuulajaskonda. *Duce* oli teatraalsem, ta lobbies palju nagu itaallasel kombeks, tal oli täpne žestikulasioon, tal oli *staccato*-hää, mis naistel kõhu alla tuule tõmbas.

Just Mussolini rahalise abiga tuli Hitler oma parteiga võimule, ent *duce* ei tahtnud alul rikkuda oma mainet, suheldes tolle „maotu seiklejaga”. Nad kohtusid esimest korda alles 14. ja

15. VI 1934 Paduas ja Veneetsias, Mussolini pidi kuulama Hitleri katkematut vada põhjarassi üleolekust, probleemide arutamise asemel tsiteeris Hitler peast oma „Mein Kampf”. Hitler tunnistas kõlbmatuks kõik Vahemere-äärseid rahvad, itaallastes voolas tema arvates neegrite verd, Mussolini vihjas Vahemere kultuurile, mis on 30 sajandit vana. Mussolini arvates olid Hitleri targutamise järgi kõige tugevam rahvus laplased kaugel põhjas. Mussolini pidas Hitlerit kohutavaks, seksuaalselt degeneraerunud olevuseks ja hädaohtlikuks tolaks, kelle natsionaalsotsialism on fašismi naeruväärne ja brutaalne jäljendus, barbaarne ja metsik süsteem, mis on võimeline ainult tapma ja röövima.

Seejärel kohtusid *Führer und Reichskanzler ning il duce del fascismo* üpris tihti ning nende vahel olid kummalised, ambivalentsed suhted. Pragmaatilisest küljest olid need ehk sarnased Stalini ja Mao Zedongi läbisaamisega – nii üks kui ka teine sai liitlase abiga tõestada maailmale, et neil on õigus.

Järgneb

KARIN TEDER

	märgatavalt, märksa, palju	m.nimi ... ja vesi	lugemisvara nisujuhust küpsetis	tõõristi-sumiseks n.nimi moes	primitiivne olend arvutimark esmaspäev	jooksma (ingl) okkaine kõrbetaim	iriidium	Samuel	maal elav mees
terroriaktide toimepanek									
jõudeelu									
masti rõhtpuu									
nikkel									
kitsenema									
Süüria pealinn									
milli-									
kingi usaldust! tänav (pr)									
Vana Testament									
rada									
sedamald									
ilma pettuset									
puu haru									
liiter									
avar									
hunt (ld)									
rased (looma kohta)									
seeria									

KUHU MINNA

● **TERVIS JA SPORT**
Fra Mare Day Spa basseini- ja saunapark avatud iga päev 13–22; kl 19 vesiaeroobika. Day Spa pilet E–N 10,50 €, R–P 14 €. **Novembri eripakkumine** – seljahooldus iseseisenev muda-ga 50 €. Näomassaaž ja mask 30 €. Maniküüri ja pediküüri kompleks-hooldus 39 €. Broneerimine tel 472 4612 ja 472 4600, spa@framare.ee.

Spaahotelli Laine vee- ja saunakeskus avatud iga päev kl 6–9 ja 13–22. Treeningusaal avatud iga päev kl 6–22. Täpsem teave ja bro-neerimine tel 472 4400 või info@laine.ee.

● **TANTSUÕHTUD**
Fra Mare À LA CARTE restoran Bergfeldt ja lobby-baar (Ranna tee 2): P–N 12–23 ja R, L 12–24. L, 12. nov mängib tantsuks Mati bänd. Tel 472 4605, 503 7289. www.framare.ee.

Restoran Blu Holm (Sadama 9/11) P–N 12–23, R–L 12–24. Peo- ja peielauad, küsi pakkumist! R, 11. nov kl 20 tantsuõhtu, ansam-bel Principial. L, 12. nov kl 20 Tanja Mihhailova-Saar ja bänd. Pilet 16 €.

● **KINO**
Haapsalu kultuurikeskus (Pos-ti 3): 8. nov kl 19, 10. nov kl 19 film „Valgus ookeanide vahel”, pilet 4 €.

● **TEATER**
Haapsalu kultuurikeskus (Posti 3): 9. nov kl 19 Endla teatri lavastus „Kõik naistest”, piletid 14 ja 12 € Pi-letimaailmas.

● **RAAMATUKOGU**
Läänemaa keskramatukogu: lugemissaal, avalik internetipunkt ja kojulaenutuse osakond (Posti 3) ja lasteosakond (Wiedemanni 11) avatud E–R 10–18, L 10–15. P suletud. Raamatulaenutuspunkt sotsiaalmajas (Kastani 7) avatud T 14–17 ja R 11–14. Vaata www.lib.haapsalu.ee.

● **MUSEUMID**
Raudtee- ja sidemuuseum: R–P 11–16. www.salm.ee. „Rohuküla – Vene impeeriumi unustatud sõ-jasadam ja selle säilinud arhitek-tuuripärlid”.

Hanila muuseum: avatud ettetelli-misel, tel 5333 8586, www.hanilamuuseum.ee.

Rannarootsi muuseum avatud T–L 11–16. www.aiboland.ee.

Haapsalu pitsikeskus (Karja 25): T–R 11–16 ja L 11–15.

Haapsalu raekoda (Kooli 2) K–P 11–17. www.salm.ee. Näitus „Ants Laikmaa 150. Eesti Kunsti-muuseum tuleb külla”. Püsinäitus „Kuurortlinna teejuht”. Piletid 4 ja 3 €.

Iloni Imedemaa teemakeskus (Kooli 5) K–P 11–17. www.salm.ee.

Ants Laikmaa majamuuseum ja park (Kadarpiku küla, Lääne-Nigula v): K–P 11–16. www.salm.ee.

Rõude muuseum avatud ettetelli-misel. Tel 5597 4773.

Lihula muuseum talvehooajal avatud ettetellimisel. Info muu-seum@lihula.ee või tel 523 4303.

Haapsalu piiskopilinnuse muu-seum R–P 11–16. www.salm.ee.

● **NÄITUSED**
Haapsalu linnagalerii (Posti 3): Ulla Juske, Eva Järve ning Hanna Piksarve näitus „Sa puudud minust” jääb avatuks 4. detsembrini.

Kullamaa kultuurimaja galerii: näitus „Kultuuritähed ja Roman Haavamägi – oma tee”.

Keskraamatukogu (Posti 3): Raamatunäitused „Meie naabrid – Läti” ja „Mis on linnukesel muret...”. Vitriinides näitus „Keelatud raa-matud”. Lugemissaali seintel näi-tus „Iloni Imedemaa sünnilugu”. Lu-gemissaali fuajees RMK näitus „Pä-randkultuur maastikus”.

Lasteraamatukogu (Wiedeman-ni 11): Eliisabet Luure lugemispäe-vikute näitus. Illustratsiooninäitus „Piret Räni nunnikud ja teised to-redad”.

Haapsalu kunstikooli galerii (Karja 6): T–R 12–16.30, L 10–14.30. 19. novembrini õpi-lastööde näitus „Neli neljandikku”.

TEATED

Töötervishoiu ja tööohutuse koolitus

Haapsalu kutsehariduskeskuses algab töötervishoiu ja tööohutuse koolitus töö-keskonnavolinikele ja nõukogu liikmetele (24 tundi). Koolitus toimub kolmel päeval: 15.–16. ja 21. novembril algusega kl 9.

Teemad:

- Töökeskkonna ohutegurid, nende mõju inimestele ja abinõud ohutegurite mõ-ju vähendamiseks või kõrvaldamiseks (1. õppepäev)
- Töökeskkonna riskide hindamine (2. õppepäev)
- Töökeskkonnaalase töö korraldamine ettevõttes (3. õppepäev)
- Kokkuvõttev test – mitteametlik hindamine

Vajadusel saab koolitusel osaleda ka õppepäevade kaupa. Koolituse hind on 105 eurot. Koolitaja on Urmas Käär.

Info ja registreerimine koolitused@hkhhk.edu.ee, tel 666 1745 või 521 8963.

Haapsalu Kutsehariduskeskus

10. ja 11. novembril ei toimu perekonnaseisutoimingute tegemiseks vastuvõttu

Seoses töötajate osalemisega perekonnaseisuatmetriku seminaril ei toimu 10. ja 11. novembril 2016 Lääne maavalitsuses (Ehte 9, Haapsalu) kodanike vas-tuvõttu perekonnaseisutoimingute tegemiseks. Surmajuhtumeid saab registreerida Ridala vallavalitsuses (Lossi 4, Uuemõis-sa). Tel 472 4440. Palume võimalike ebameeldivuste pärast vabandust.

Lääne Maavalitsus

SUDOKU

	5		8		1		2	
	7	2				9	1	
1								8
	1		6		5		9	
	4		1		2		5	
3								9
	8	5				4	6	
	6		2		7		3	

LÄÄNE ELU
TELLIMISHINNAD

1 kuu	8,60 eurot	7 kuud	51,20 eurot
2 kuud	17,20 eurot	8 kuud	58,60 eurot
3 kuud	22,00 eurot	9 kuud	65,90 eurot
4 kuud	29,30 eurot	10 kuud	73,20 eurot
5 kuud	36,60 eurot	11 kuud	80,50 eurot
6 kuud	43,90 eurot	12 kuud	87,80 eurot

www.le.ee

tel 473 7222

MÜÜK

Müüa soodsalt sauna- ja suitsuahjud, kaminad, pliidid ja boilerid. Paigaldus. Pottsepatööd. Tel 505 4355.

Müüme põranda-, voodri- ja ehituslaudu mitmes laiuses. Vedu tasuta. Tel 506 4651.

Küttepuid. kuiv või toores, nii lahtiselt kui ka võrgus. **Kõdusõnnik** 30 kg. Tel 523 8852, 473 3301. Tammaru farm, www.tg.ee.

Kuiv okaspuu 37; toores lepp 28; kask 35; okaspuu 33 €/rm. Pikkus 30, 40 ja 50 cm. Vedu 3–7 ja 10 rm kaupa. Tel 516 4278 ja 505 5203.

Kuivad pakitud kütteklotsid ja kaminapuit ning pakitud turba- ja puidubrikett. Kohalevedu tasuta. Tel 523 8503.

Nigula Saeveski müüb ehituslikku saematerjali ja küttepuid (konteineris). Ka saagimisteenus. Tel 502 0531 ja 502 1792.

Müüa pakitud turba- ja puidubriketti koos veoga, soovi korral ladustame. Tel 5078754, www.briketivedu.ee.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalauda. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Küttepuid müük (lehtpuu). Pikkus 30 cm, 40 cm ja 50 cm vastavalt ostja soovile. Hind alates 28 €/rm. Tame alates 5 rm. Hind koos kohaleveoga Haapsalu linna piires. E–R kl 9–17. Tel 5668 1436.

30–70 cm toores lehtpuu, hind al 30 €, metsakuiv okaspuu al 35 €, tarne al 10 rm, transport hinnas. 3meetrisine küttepuid, tarne al 30 tm. Tel 502 4895.

Müüa poolkuiva ja toore küttepuid (pikkus vastavalt tellija soovile, eri liigid, kogused 3–17 ruumi) ja küttepuidjääke 1,5 m³ kottides. Hind kokkuleppel. Tel 5343 0708, Lauri@Halukalur.ee.

Müüa küttepuid. Hall lepp al 28 €/rm, segapuu al 28 €/rm, must lepp al 32 €/rm ja kask al 35 €/rm, metsakuiv okaspuu al 34 €/rm. Vedu hinnas. Halu pikkus vastavalt ostja soovile. Tel 5666 0431.

Otse tootjalt. Pakitud küttematerjal: puidubrikett al 133 €, turbabrikett, pellet ja klotsid. Vedu. Tel 506 8501.

Voodrilaua ning põrandalaua ja saematerjali müük. Vedu üle Eesti tasuta. Tel 5373 1117.

Müüa küttepuid. Hind alates 26 €/rm. Tel 5625 5917.

Lepp ja segalehtpuu 29; must lepp 31; tamm, saar ja kask 35 €/rm. Kuiv okaspuu 33; segapuu 37; segalehtpuu 39; lepp 41; must lepp 44 €/rm. Kriske OÜ tel 5648 6058.

Rannarootsi keskuse lemmikloomapoes KIKA kogu „Nature´s Protection“ toodang -25% (kuivtoit, maiused, konservid, toidulisandid).

OST

Musta ja värvilise vanametalli kokkuost aadressil Tööstuse 11, Haapsalu. www.rauspets.ee. Teave tel 5837 6276.

Läänemaa Jäätmejaam ostab vanapaberit, pappi ja kilet 20 €/t. Raamatuid võtame vastu tasuta! Avatud E–R 9–17, L 9–14. Tel 5668 1436.

Ostan või rendin ajaloolist kalapüügiõigust. Kõik pakkumised oodatud. Tel 5857 5060.

KINNISVARA

OÜ Estest PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee.

Ostame põllu-, heina- ja metsamaad. Parim hind. Tel 506 9600.

Triovara Halduse OÜ
ostab põllu- ja metsakinnistuid üle Eesti.
Tel 507 2231.



Posti 21, Haapsalu,
www.aarete.ee

KINNISVARATEHINGUD
ja **HINDAMINE.**
Tel **473 4376** või **473 4607.**
Silvi Merilo – 522 9958
Arne Simm – 5646 7357

Noor pere otsib taastamist või kap. remonti vajava talumaja maakoduks mere läheduses. Pakkuda võib ka ainult maad. Pakkumised tel 5342 8155.

Üürile anda maja Lihulas, 4 tuba +köök, ahiküte. Küte talveks olemas. Tel 5381 7093.

TEENUS

Ohtlike puude eemaldamine ning okste ja võsa lõikus. Töötame 7 päeva nädalas. Välismaal omandatud pikaaegne kogemus. Soodne hind ja kiire teenus. Helista julgelt ja leiame lahenduse. Tel 5623 0373. Randy

Nõelravi Läänemaa haigla poli-kliinikus. Näidustused: pea-, kaela- ja seljavalu, lihasepinged, kolmiknärvivalu, näonärvihälvatus, unetus, ärevus, stress, bronhiaalastma, kõhukinnisus, menstruaalvalud, suitsetamisest loobumine. Eelregistreerimine tel 503 2504.

Korstnapühkimisteenus. Tel 5567 4532. Helistada E–R kell 8–17!

Ehitus- ja remonditööd. Katuseehitustööd. Tel 5347 7919.

Telerite ja elektroonika remonditööks Haapsalus Lihula mnt 27 (autobaas). Avatud tööpäeviti 9–18 ja laupäeval 9–14. Tel 473 3055, 5557 4519.

Ehitusfirma R&O Ehitus OÜ. Kõik ehitus- ja remonditööd: fassaadid, katused, terrassid, saunad, korrusmajade trepikojad jm. Tel 5857 5060. www.lihulaehitus.ee.

Ehitusfirma Developing OÜ

- * katuste renoveerimine,
- * fassaaditööd,
- * majade ehitus,
- * üldehitus.

Tagame kvaliteedi. Pakume koostööd korteriühistutele. Tel **5373 7796.** www.developing.ee

Puurkaevude puurimine ja projekteerimine. Vee- ja kanalisatsioonitööd ning septikute paigaldus. Tel 521 7415, 504 2999, www.baltipuurkaev.ee.

Tootja Läänemaal valmistab klaasplastist septikuid ja mahuteid. Kaeve- ja planeerimistööd kopplaaduriga. Tel 551 0428, ain.raali@mail.ee.

Laaduri- ja ekskavaatoritööd, veo-teenus. Vaata www.ipmet.ee ja küsi lisa tel 5590 9494.

Elav muusika teie mis tahes peole! Teeme sündmuse toredaks ja meeldejäävaks! Tel 501 1696, www.syltament.ee.

Asrex OÜ teeb ehitus- ja remonditööd. Meeldivat koostööd soovides Asrex OÜ. Tel 5622 6716, info@asrex.ee, www.asrex.ee.

Ohtlike puude langetus ja lõikus töstukilt. Võsalõikus ja trimmerdamine. Info@puupoisid.eu, tel 5665 9446.

Rakkekaevude kaevamine, puhastamine ja remont. Rõngaste vahetamine. Tel 557 4792.

TÖÖOTSIMINE

40 a tegus naine otsib tööd, mis oleks E–R ja ilma vahetusteta. Tel 5621 6297.

TÖÖPAKKUMINE

OÜ Helm võtab tööle ehitustöölise ja abitöölise ehitusele. Tel 5666 0149, info@helm.ee.



Töö tootmises Tallinnas (pakkimine/komplekteerimine/moniteerimine). Töö graafiku alusel, tasuta vedu, töö algus kohe ja väljaõpe kohapeal! Helista 5551 3954 ja 5555 4646 või saada e-kiri cv@biuro.ee. Narva mnt 7–339B, Tallinn, III trepikoda, III korrus.



SA Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus otsib oma vahvasse meeskonda hoolivat ja kohusetundlikku hooldajat ning toiduajagajat. Mõlemal ametikohal on töötamine vahetustega. Loe lähemalt: http://www.hnrk.ee/vabad-tookohad/ CV palume saata e-posti aadressil marge.jogisaar@hnrk.ee hiljemalt 20.11.2016. Teave tel 472 5438.

Rannarootsi Lihatööstus pakub tööd tootmisosakonda inventaripesijale. Saada oma CV aadressil personal@rannarootsi.ee. Lisainfo tel 5663 3436 (Silja).

Töö Soome ettevõttes, saada oma CV koos kaaskirjaga info@tyovoi-manvuokraus.eu, kirjelda oma töökogemust ja soovitud tööd. Info tel +372 5635 9517 ja

+358 4 0023 8841. Otsime spetsialiste: keevitajad, puusepad, teenindajad, maalrid, tellingumehed, ekskavaatorijuhid, hooldajad, arstid, remondilukksepad, abitööjõud. Soomes töötamiseks vajalike dokumentide korraldamine, koolitamine. Kasuks tuleb B-kategooria juhiluba, inglise või soome keele oskus. Elamine ettevõtte poolt.

Otsime Haapsalu spordikompleksi õist puhastusteenindajaid. Töö on graafiku alusel 3 päeva tööl, 3 vaba. Tööaeg kell 21–04. Koristamine pärast külastajate lahkumist. Pakume: häid töö- ja palgatingimusi; nüüdisaegseid töövahendeid; väljaõpet ja täiendkoolitust; kindlat töökohta; mugavat tööriietust. Lisainfo telefonil 5344 2919, Lea (töödejuhataja).

KIRIKUTEATED

EELK KOGUDUSED
HAAPSALU T, 8. nov kl 16.30 Jaaninimardikad (Jaani maja); kl 18.30 toomkoori proov (Jaani saal). R, 11. nov kl 9 hommikupalvus (Jaani kirik); kl 17.30 segakoori proov (Jaani saal). L, 12. nov kl 19 noorteõhtu (Jaani kirik). P, 13. nov kl 11 missa (toomkirik). Kantselei avatud E, K ja R kl 9–15. Kasutatud riiete ja jalanõude annetismüük E, K ja R kl 10–13 (Kooli 6). Kontakttel 5303 9835.
KULLAMAA P, 13. nov kl 11 missa (kirik).

LIHULA P, 13. nov kl 11 jumalateenistus armulauaga.
LÄÄNE-NIGULA N, 10. nov kl 9.30 hommikupalvus; kl 18 ans Doga kooriharjutus. R, 11. nov kl 19 noorteõhtu Checkpoint ja leerikursus. P, 13. nov kl 10.30 täisealiste leerikursus; kl 11 pühapäevakool; kl 12 jumalateenistus armulauaga.

MIHKLI P, 13. nov kl 14 jumalateenistus.
NOAROOTSI P, 13. nov kl 14 jumalateenistus.

NÕVA P, 13. nov kl 11 jumalateenistus armulauaga.
PIIRSALU P, 13. nov kl 13.30 jumalateenistus.
RIDALA P, 13. nov kl 11 kogudusekool; kl 13 jumalateenistus armulauaga; kl 14 täiskogu koosolek (pastoraat). Ridala kirikukoori proovid E kl 18. Koguduse kantselei avatud T kl 14–17.
VORMSI P, 6. nov kell 11 jumalateenistus (kirik).

METS

Promets OÜ ostab metsakinnistuid ja raieõigust parima hinnaga Läänemaal. Tel 5591 9930, e-aadress info@promets.ee.

OÜ Landeker ostab **metsakinnistuid.**
Tel **511 0415** ja **517 9866.**

MITMESUGUST

Kaardid ennustavad, helista tel 9001727, kogenud ennustajad 24 t, ka mobiiltelefonilt, h 1,09 €/min.

Toimetus kuulutuste sisu eest ei vastuta.

Teade ja kuulutus
saada aadressil
info@le.ee

BAPTISTI KOGUDUSED
HAAPSALU K, 9. nov kl 19 piiblitund. R, 11. nov kl 19 noorteõhtu. P, 13. nov kl 10 jumalateenistus, isadepäev. E, 14. nov kl 18 palvus.
MÄEVALLA P, 13. nov kl 15 jumalateenistus.

RIDALA N, 10. nov kl 19 osadusõhtu. P, 11.30. nov kl 11.30 jumalateenistus.

VORMSI P, 13. nov kl 11 jumalateenistus.

EMK HAAPSALU KOGUDUS P, 13. nov kl 11 jumalateenistus.

SP ADVENTISTIDE HAAPSALU KOGUDUS

R, 11. nov kl 18 palvekoosolek. L, 12. nov kl 11 piiblitund; kl 12 jumalateenistus.

EK PALIVERE VABAKOGUDUS

P, 13. nov kl 13 jumalateenistus.

EEVL HAAPSALU KOGUDUS P, 13. nov kl 11 jumalateenistus.

EKNK KOGUDUSED
HAAPSALU P, 13. nov kl 15 venekeelne jumalateenistus.

PALIVERE K, 9. nov kl 18 palvekoosolek. P, 13. nov kl 12 jumalateenistus.

LIHULA P, 13. nov kl 12 jumalateenistus. Täpsem info kodulehelt www.lihulakirik.com.

EAÕK KOGUDUSED
HAAPSALU P, 13. nov kl 10 liturgia.



*Üks tee on lõpuni käidud.
Üks süda on vaikinud...*

Teatame sügava kurbusega, et meie hulgast lahkus

LAINE KREIS
6.9.1936–3.11.2016.

Omaksed

Ärasaatmine laupäeval, 12. novembril kell 12 kodus.

Mälestame

LAINE KREISI.

Siiras kaastunne omastele.

Sõbrad Palivere kristlikust osadusgrupist

Südamlik kaastunne Hellele kalli ema

LAINE KREISI
kaotuse puhul.

Evi, Ingrid ja Maiu

Iga lahkumine on raske, iga teeselaatmine kurb...

Lahkus igaviku teele kallis ema, õde ja tädi

ELNA EINSOO
13.9.1933–3.11.2016.

Leinavad omaksed

Ärasaatmine reedel, 11. novembril kell 11 Haapsalu haigla leinatoas.

Su ümber on taevas ja ümber on maa, sa tahaksid tõusta, kuid enam ei saa. Sa sirutad käed ja üksainus viiv sind vaikselt hingede maale viib...

Teatame kurbusega, et lahkus kallis ema, vanaema, vanavanaema ja ämm

ELISE LEEDIS
24.8.1922–5.11.2016.

Leinavad tütre ja poja pered

Ärasaatmine laupäeval, 12. novembril kell 10 Lääne-Nigula kirikus.

Mälestame

ELISE LEEDIST
ning avaldame kaastunnet Viivele ja Eedile ning nende peredele.

Liia ja Arno

Südamlik kaastunne Viivele ja Eedile peredega kalli

ELISE LEEDISE
surma puhul.

Liisi ja Kaire perega

Avaldan kaastunnet Leole perega kalli isa, äia ja vanaisa

KALEV MANDERI
kaotuse puhul.

Anne

Ei tulek ega minek ole meie enda teha, vaid see, mis sinna vahele jääb. Ja see on elavate mäletada.

Mälestame armast naabrit

LAINE KREISI
ja avaldame kaastunnet omastele.

Aino lastega

Mälestame kallist

LAINE KREISI
ja avaldame kaastunnet lastele peredega.

Lehti, Luule ja Linda

Avaldame kaastunnet Aili Paadile kalli

õe
surma puhul.

Go Busi kollektiiv

Kui juhtub nii, et ema läheb ära ja teda hoida enam me ei saa, jääb tühjaks tuba, päike kaotab sära... Kuid mälestustes elama jääb ta.

Avaldame kaastunnet Viivele, Eedile ja lapselastele peredega kalli

ELISE LEEDISE
surma puhul.

Mati perega, Jaan ja Maili lasteperedega

Koduõues vaikne valu – ema suikund unele...

Sügav kaastunne Viivele ja Eedile peredega armsa ema

ELISE LEEDISE
surma puhul.

Leinavad Jaanilapsed peredega

On tee, mis tagasi ei vii. Hall aja raudne rada. See meie saatust ilmas nii. On tee, mis tagasi ei vii – ei saa sind unustada. /Ernst Enno/

Armas Piret, oleme mõtetes Sinuga, kui jätsid hüvasti oma kalli isa

BERNHARD FREIMANNIGA.

Ridala kooli- ja lasteaiapere

Vaikinud on süda, vaikinud mõtted ka, mälestus nii kallis hõõgub helge leegina...

Kallis Helle perega, siiras kaastunne armsa ema, vanaema ja vanavanaema

LAINE KREISI
kaotuse puhul.

Tiia ja Dagmar perega

Mälestame kauaaegset ja tublit ühistu liiget

KLAARA VORONKOVAT
ja avaldame kaastunnet lähedastele.

KÜ Nurme 5

Südamlik kaastunne Leidale, Raivole ja Terjele perega armsa abikaasa, isa ja vanaisa

VELLO IVANOVI
surma puhul.

Ülle ja Riho perega

Reakuulutus (kuni 4 rida): tööpakkumine, mets, kinnisvara, koolitus ja auto 4,50 €, alates 4. korrast 3,60 €; müük, loomad, teenus, ost, mitmesugust ja soovin üürida 3 €, alates 4. korrast 2,58 €; töötamine 1,92 €. Kood 1 €. Raamiga kuulutus 1,02 €/cm², logoga 1,20 €/cm², kordus 20% soodsam. Leinakuulutus 10,50 €, topeltsuuruses 18 € ja matusetade (topeltsuuruses) 10,50 €. Õnnitlus: väike 10,50 € ja topeltsuuruses 18 €. Teated ja tänuavaldused 0,60 €/cm²; raamitult 0,72 €/cm². Kuhu minna 0,36 €/cm². Avatud E–R kl 8.30–17, tel 4737111, faks 4737040, e-post info@le.ee



ARVO TARMULA

Mihkel Raud tõi rahva Apollosse

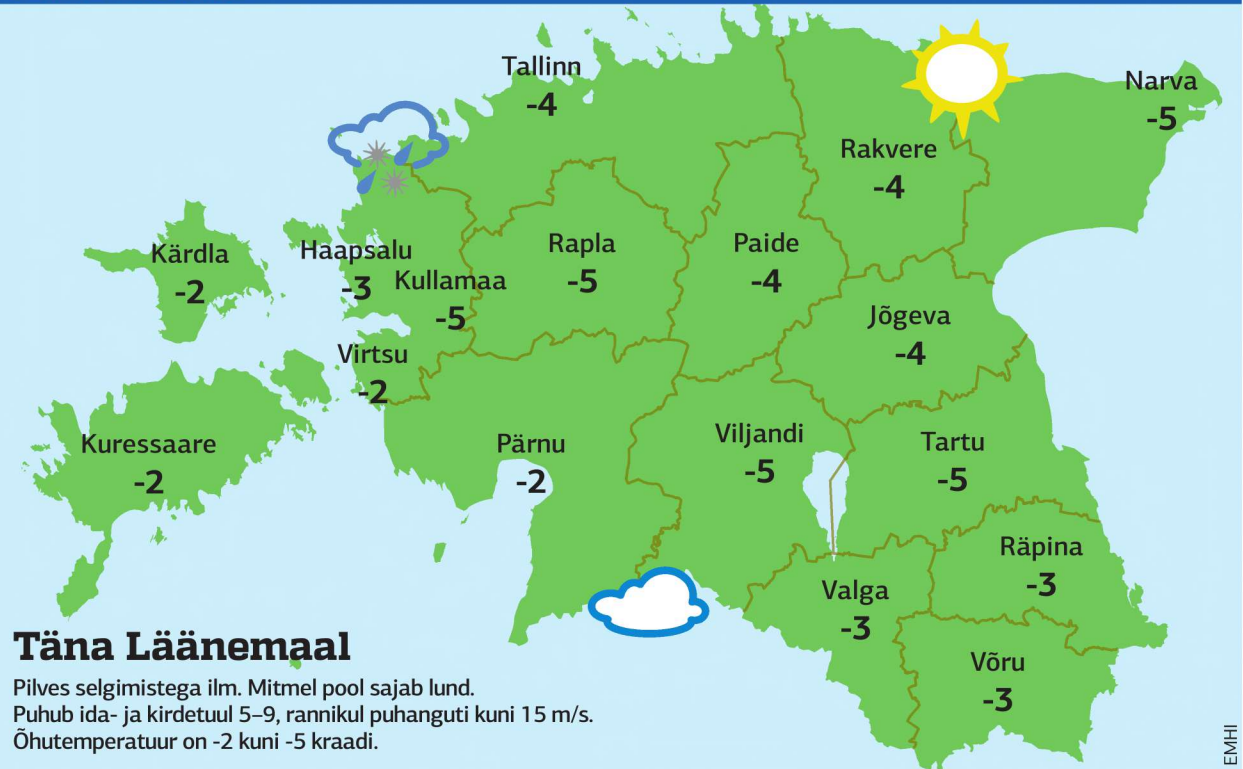
Reede õhtul esitles kirjanik, muusik, ekspoliitik ja telemees Mihkel Raud Haapsalu Apollos oma uut raamatut „Kus ma olen ja kuidas sina võid palju kauemale jõuda”.

Haapsalu publik suutis Rauda siiralt imestama panna, sest rahvast tuli kokku nii palju, et hilisemad tulijad pidid end mahutama trepile ja raamaturiulite vahele. Reljeefse isikuna tuntud Raud suutis peale eneseabiraamatu üllitamise üllatada rahvast ka teatega, et kuigi ta on üliedev inimene, kardab ta avalikke esinemisi kohutavalt. Välja pole see igal juhul kunagi paistnud. Ega paistnud reedelgi, kui pärast humoorikat raamatututvustust võttis muusik Raud kitarri ja raamatupood täitus laimamatult kõlava vokaaliga.

Raud tänas kohaletulnuid ja pakkus vastutasuks võimaluse saada värskest omandatud raamatusse autori pühendus.

LEMMI KANN

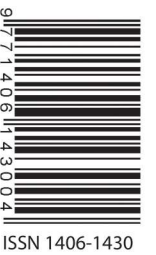
ILMAENNUSTUS



Täna Läänemaal

Pilves selgimistega ilm. Mitmel pool sajab lund.
Puhub ida- ja kirdetuul 5–9, rannikul puhanguti kuni 15 m/s.
Õhutemperatuur on -2 kuni -5 kraadi.

Kolmapäev	öö päev	Neljapäev	Reede	Laupäev
idatuul 2–7 m/s	-11°...-5°	muutlik tuul 3–9 m/s	ida-, kirdetuul 3–10 m/s	kirde-, idatuul 2–8 m/s

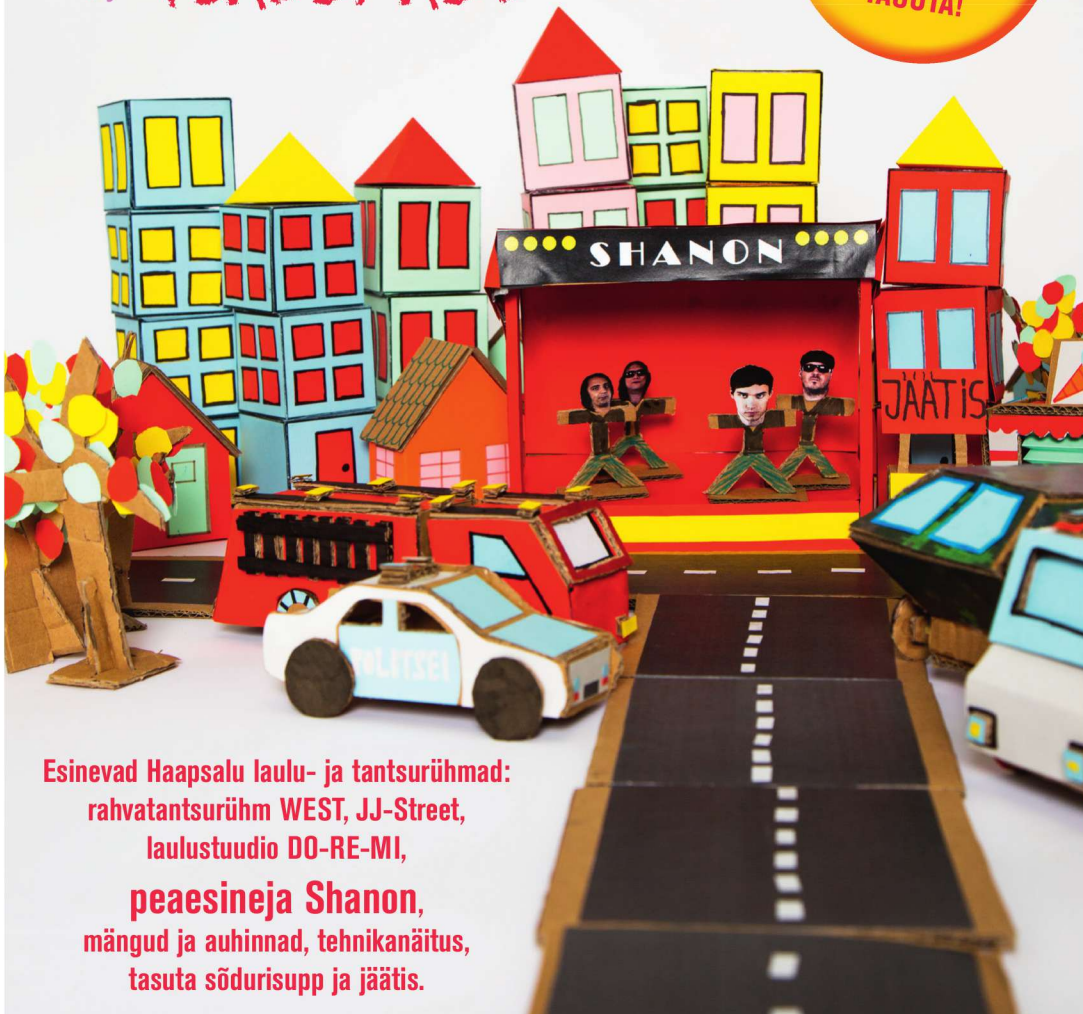


VAATA KA
WWW.LE.EE

13. NOVEMBRI HAAPSALU WIEDEMANNI SPORDIHOONES KELL 11-15



Päeva juhib
Venno Loosaar.
Üritus on kõigile
TASUTA!



Esinevad Haapsalu laulu- ja tantsurühmad:
rahvatantsurühm WEST, JJ-Street,
laulustuudio DO-RE-MI,
peaesineja Shanon,
mängud ja auhinnad, tehnikanäitus,
tasuta sõdurisupp ja jäätis.



Otsime oma meeskonda

PAKKIJAT-KOMPLEKTEERIJAT,

kelle peamised tööülesanded on toodangu pakendamine ja komplekteerimine vastavalt tellimustele.

Kandidaadilt eeldame:

- kohusetundlikkust
- täpsust
- kiirust

Kasuks tuleb:

- varasem töökogemus tootmisettevõttes

Pakume:

- väljaõpet kohapeal
- tänapäevaseid töövahendeid ja -tingimusi
- ühisüritusi
- töö graafiku alusel (7.30–16.00; 13.30–22.00)
- hea töö eest motiveerivat töötasu
- soovi korral ka hooajatööd
- Kompenseerime töölkäimise kulu ja vajadusel korraldame sõidu tööle ja tagasi

Töökoht asub Läänemaal Lääne-Nigula vallas Uugla külas.
Kandideerimiseks palume saata oma CV ja sooviavaldus andero@linnamae.eu või helistada 5558 5017.



PARILA KLAAS OÜ

Lähtume alati kliendi soovideist ning peame lugu traditsioonidest ja looduse säästmisest.

Valmistame eritellimusel puidust aknaid ja uksi ning muid puidust tooteid.

Westmeri 2
90502 Haapsalu
Tel 472 0868
info@parila-klaas.ee

Parim kingitus
isadepäevaks on
Lääne Elu kinkekaart.
Saadaval toimetuses
Posti 30

Tellimishinnad

1 kuu	8,60 €	7 kuud	51,20 €
2 kuud	17,20 €	8 kuud	58,60 €
3 kuud	22 €	9 kuud	65,90 €
4 kuud	29,30 €	10 kuud	73,20 €
5 kuud	36,60 €	11 kuud	80,50 €
6 kuud	43,90 €	12 kuud	87,80 €



Igale vähemalt 3 kuu tellimusele kaasa vahva Lääne Elu kruus.
Kruusi saab kätte toimetusest.
Kampaania kestab 31. oktoobrist 11. novembrini. Info tel 473 7222

Lääne Elu

laupäevases
Lääne Elus

nupunurgake
lastele!

Lahenda, mõistata, nuputa, osale
ning võida vahvaid auhindu!
Vastused saada reklaam@le.ee
või Posti 30, Haapsalu.
Järgmine nupunurgake
ilmub juba laupäeval.



VANALINNA
BOWLING

Haapsalu
veeakeskus